

ook de architectuur verder te brengen en te zuiveren van verstikkende ballast. Het paste bij de produktiewijze van de 20e eeuw maar leidde ook tot zeer vervelende nieuwe dorpen en stadsuitbreidingen: Nagele in de Noord-Oostpolder, de Bijlmermeer in Amsterdam en de nieuwbouw uit de 60-er jaren in Hoorn zelf.

De idee van het nieuwe bouwen staat vijandig tegenover zo iets onfunctioneels als een negentiende-eeuwse kerk en velen van ons zijn geïndoctrineerd in het afwijzen van versierende zaken. Zij hebben sedert lang de kerstbomen met kerstmis uit hun huis gebannen, misschien mag soms een kleintje nog voor de kinderen maar dan alleen met pure witte balletjes en niet te veel.

Oude kerkgebouwen, oude huizen, ze mogen dan wel blijven maar alleen indien ze functioneel te maken zijn of duidelijk historische waarden hebben.

Functioneren of creperen

Ofschoon door de afwijzing van de functionele flatbouw en de harde zakelijke stedenbouw het functionalisme de laatste 15 jaar wat is teruggedrongen, worden de argumenten uit deze hoek steevast naar voren gebracht als het gaat over het behoud van de Grote Kerk van Hoorn.

De Grote Kerk is in 1968 gesloten. Er worden geen kerkdiensten meer gehouden. De kerkelijke gemeente is te klein geworden en kan ook het onderhoud niet meer betalen.

De verminkte toren is eigendom van de wereldlijke gemeente. De kerk zou wel op de monumentenlijst geplaatst kunnen worden... mits er een functie voor wordt gevonden...! U leest het goed, het functionalisme heeft ook bezit genomen van de beleidsmakers van monumentenzorg.

Kaalslag op kerkplein slaat hart uit Hoorn

Niemand, of juist, weinigen kunnen zich vrij maken van de denkbeelden die in een bepaalde periode toonaangevend zijn. Ons schoonheidsgevoel nu is anders dan tien jaar geleden. Muziek van Mozart die velen van ons nog wel kunnen liefhebben, waardenen wij toch anders dan zijn tijdgenoten. Kerkgebouwen en de kerk als instelling, werden vroeger gedragen door de gehele gemeenschap. Die grote kerkgemeenschap is er niet meer en wij kijken niet meer naar de kerk als het huis van of voor God, werken er niet meer aan ter meerdere glorie Gods maar hooguit ter meerdere glorie van onszelf.

En wat doe je dan met een ruimte van meer dan 20 meter hoog? Daar leg je zes vloeren in en dan ontstaat een praktisch warenhuis of misschien wel een parkeergarage. Heel nuttig zo midden in het centrum van je oude stad.

De negentiende-eeuwse kerken die de afgelopen 20 jaar gesloopt zijn, hebben akelige leegten achtergelaten. De sloop van de Willibrorduskerk langs de Amstel en de kerk in de Spaarndammerbuurt, ook in Amsterdam, hebben de gehele omgeving verarmd. Toch zou het gat dat in Hoorn ontstaat een stuk kaalslag van veel verschrikkelijker orde opleveren. De genoemde negentiende-eeuwse Amsterdamse kerken waren parochiekerken, opgenomen in een negentiende-eeuws stadsplan. De kerk van Hoorn staat op de plaats van de kapel die er reeds in 1350 stond en waar het gehele stadscentrum zich naar gericht heeft. Ruim vijf eeuwen lang liepen straten en stegen naar dit gekozen midden, kreeg de stadsstructuur gestalte en haar

bekroning door de plaats van de Grote Kerk op het kerkplein. Het wegnemen van het Grote-Kerkgebouw uit het hart van Hoorn is even slecht als het wegnemen van het in principe even onfunctionele paleis op de Dam van Amsterdam.

Dan laten we alleen de toren staan

We leven in de tijd van het compromis, nietwaar? De kerk restaureren is te duur maar de toren alleen, dat gaat misschien nog wel. De meeste toeters en bellen zijn er al afgehaald en zo'n gestyleerde drietrapsraket midden in de stad heeft ook wel iets leuks van deze tijd. Dan moet er toch wel rekening mee gehouden worden dat er grote sommen geld beschikbaar gesteld moeten worden om zo'n gedeeltelijke kaalslag te financieren.

De kerktoeren is in 1880 gebouwd op de fundering van de ingang uit 1840, de kerk zelf is nieuw onderheid. Kerk en toren vertonen ongelijke zetting. In Edam verloor de speeltoren haar stabiliteit nadat het aansluitende kerkgebouw gesloopt werd. Er moest met spoed een nieuwe, zeer kostbare fundering omheen gepulst worden. Dergelijke kostbare voorzieningen zullen ook nodig zijn om alleen de toren in stand te houden. Dat geld kan beter besteed worden om de kerk in zijn geheel goed waterdicht te maken en te consolideren, totdat er minder armoedige tijden aanbreken.

Haal de wisselaars terug naar de kerk

Om een kerk in stand te houden zullen oplossingen gevonden moeten worden die voor de mensen van nu aanvaardbaar zijn, opdat de mensen van morgen nog iets terug kunnen vinden van wat de mensen van vóór ons bewoog.

Een praktische eigentijdse oplossing werd aangedragen door de Hoornse architect Hangelbroek. Door een souterrain in de kerk aan te brengen en opengewerkte tussenvloeren met galerijen te creëren, bereikte hij dat de fraaie ruimtelijke werking van de overwelfde kerkruijmt intact blijft en er óók voldoende vloeroppervlak is om de Openbare Bibliotheek in de kerk onder te brengen, inclusief de noodzakelijke uitbreidingen.

Om een aantal redenen voelde het bibliotheekbestuur niet voor een dergelijke oplossing, waarbij de hoge kosten het zwaarste argument vormden.

De Culturele Raad van Noord-Holland zoekt ook nog naar een nieuw groter onderkomen in de provincie maar ook hier zullen de financiën wel de grootste rem zijn.

Goedkoop is het plan niet, maar wel functioneel.

Goedkoop en functioneel is een tweede plan van Hangelbroek om de kerkruijmt en het kerkplein in te richten als marktruijmt. De huur die dat zou opbrengen is voldoende om de restauratie te financieren. Het kerkplein zou geheel bestraat worden, de bomen gehandhaafd. In de kerk zouden vaste standplaatsen komen. De mooie grote consistoriekamers kunnen een bestemming als kantoor en cafetaria krijgen. Een waarlijk levend stadsplein zou het resultaat zijn en het zou waarschijnlijk niet voor 't eerst zijn dat het de wisselaars waren die de kerk moesten redden.

De vereniging „Oud-Hoorn“ heeft in maart jl. een uitgave doen verschijnen om het behoud van de oude kerk te bepleiten. Zij roept daarin op adhesie te betuigen. Het adres is: Vereniging „Oud-Hoorn“, postbus 346, 1620 AH Hoorn.